Nobelova cena za literatúru

PATRICK MODIANO
OKRUŽNÉ BULVÁRE

Preklad **DAN JURKOVIČ**

MARENČIN PT

PT

Keby som len mal predchodcu kdesi v dejinách Francúzska!
Ale kdeže, nikde nič.

Rimbaud

PATRICK MODIANO

OKRUŽNÉ BULVÁRE

Pre Rudyho
Pre Dominique

preklad Dan Jurkovič

MARENČIN PT

Z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

fond
na podporu
umenia

Cet ouvrage a bénéficié du soutien du Programme
d'aide à la publication de l'Institut français

© Editions Gallimard, Paris, 2014

© Marenčin PT, spol s r. o., 2022
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marencin@marencin.sk www.marencin.sk
Translation © Dan Jurkovič, 2022
Cover © Marenčin Media, 2022
Design © Katarína Marenčinová, 2022
978. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0983-6 (viaz.)
ISBN 978-80-569-0984-3 (ePDF)
ISBN 978-80-569-0985-0 (ePub)

Najtučnejší z trojice je môj otec, a to bol vtedy ešte štíhly. Murraille sa k nemu nakláňa, akoby mu chcel niečo pošepnúť. Marcheret stojí v pozadí, na tvári úsmev, hruď mierne vypnutá, ruky na klopách saka. Farby oblečenia ani vlasov sa určiť nedajú. Zdá sa, že Marcheret má na sebe svetlý vychádzkový oblek veľkorysého strihu a že je skôr blond. Všimnite si Murraillov živý pohľad – aj nepokojný pár očí, patriacich môjmu otcovi. Murraille je zrejme vysoký a štíhly, ale má cestovitú, opuchnutú tvár. Zo všetkého na mojom otcovi cítiť únavu. Okrem očí, ktoré takmer vypadávajú z jamôk.

Drevené obloženie a tehlový krb: sú v Clos-Foucré, pri bare. Murraille má v ruke pohárik. Aj môj otec. Nezabudnime na cigaretu, ktorá Murraillovi visí z pier. Otec si svoju vsunul medzi prostredník a prsteník. Únava, ale starostlivo štylizovaná. V pozadí sa rysuje ženská postava: Maud Gallas, šéfka Clos-Foucré. Murraille a môj otec sedia v kreslách, nepochybne kožených. Povrch operadla sa mierne leskne pod miestom, kam má Murraille zaborenú ľavú ruku. Oblápa otcovu šiju spôsobom, ktorý vyzerá ako gesto veľkorysej ochrany. Hodinky so štvorcovým ciferníkom na jeho zápästí pôsobia arogantne. Marcheret sa postavil tak, že jeho atletická postava odpoly prekrýva Maud Gallas aj rady aperitívov za barom.

Nebudete sa musieť ani veľmi namáhať a vzadu na stene zbadáte denný trhací kalendár. Jasne sa na ňom rysuje číslo 14. Mesiac ani rok sa prečítať nedajú. Keď si však pozorne prezriete týchto troch mužov i neostrú siluetu ženy za nimi, usúdite, že scéna sa odohrala už veľmi dávno.

Je to stará fotka, náhodne objavená na dne akejsi zásuvky, opatrne z nej stierate prach. Sadá večer. Do baru Clos-Foucré vchádzajú duchovia, ako zvyčajne. Marcheret sa usadil na jednom z taburetov a tí dvaja sa rozhodli ostať v kreslách pri krbe. Objednali si koktejly, vynikajúce hnusnou a zbytočnou komplikovanosťou. Zhotovila ich Maud Gallas s Marcheretom v úlohe asistenta. Podsúval jej pochybné vtípky a oslovoval ju „moje tučniatko“ alebo „bomba z Tonkinu“. Nevyzerala, že by ju to urážalo, a keď jej Marcheret vsunul ruku do výstrihu a ohmatal prsník – úkon, pri ktorom zakaždým vylúdil zvuk podobný erdžaniu –, Maud to prijímala s pokojom a úsmevom, a bolo ťažké povedať, či je to prejavom pohŕdania alebo sprisahanectva. Má zhruba štyridsať, telnatá blondína s hlbokým hlasom. Jej pohľad – sú to oči modré ako noc, či majú odtieň fialiek? – prevapivo iskrí. Čím sa Maud Gallas živila pred tým, ako začala prevádzkovať tento penzión? Asi rovnakou prácou, ale priamo v Paríži. S Marcheretom často robia narážky na *Beaulieu,* nočný podnik v štvrti Ternes, zavretý z úradnej moci pred dvadsiatimi rokmi. Hovoria o ňom iba potichu. Bola vtedy zabávačkou? Kabaretnou tanečnicou? Marcheret ju pozná už dlho,

o tom nemusíme pochybovať. Aj ona ho oslovuje krstným menom. Kým sa počas prípravy nápojov tlmene chichocú, vstúpi *maître d'hôtel*, muž menom Grève, a položí Marcheretovi otázku: „Čo si pán gróf budú priať k jedlu?“ Na čo mu Marcheret vždy odpovie rovnako: „Pán gróf sa nažerú hovna“, pričom vystrčí bradu, prižmúri oči a vystrúha znudený a samoľúby výraz. V podobných chvíľach sa môj otec vždy rozchichoce, aby dal jasne najavo, že si podobné etudky vychutnáva a že ich autora považuje za najvtipnejšieho človeka na svete. Načo Marcheret, nadšený odozvou, ktorú u môjho otca vyvolal, ešte pritvrdí: „Dobre hovorím, Chalva?“ A otec na to snaživo: „Úžasne, Guy!“ Murraillovi tento typ humoru neimponuje. Raz, keď bol Marcheret mimoriadne vo forme a vyhrnul Maud Gallas sukňu s vyhlásením: „Tomuto hovorím roštenka!“, Murraille s nadhľadom, ale rázne zasiahol: „Odpustite mu, milostivá, on si myslí, že je ešte stále v cudzineckej légii.“ (Táto poznámka vrhá na Marcheretovu osobu nové svetlo). Je zrejmé, že Murraille rád predvádza šľachtické maniere. Slová volí starostlivo, pracuje s hlasom, aby vyzneli naplno, a jeho výrečnosť často pripomína rečníkov v parlamente. Svoje výlevy rád dopĺňa širokými gestami, nezanedbá najmenší pohyb bradou či obočím, prstami akoby rozprestieral vejár.

Oblieka sa vyberane: anglické látky, košele aj kravaty volí vo veľmi subtílnych odtieňoch rovnakej farby. Nuž dobre, ale prečo sa okolo neho vznáša toľko prenikavého parfumu Chypre? A čo

ten platinový pečatný prsteň? Ešte raz sa naňho pozorne zahľaďme: čelo široké, v očiach radostný, úprimný výraz. Už o kúsok nižšie však cigareta, ktorá mu visí z pier, zvýrazňuje ich ochabnutosť. Energická stavba jeho tváre sa rozpadá na úrovni sánky. Bradu akoby nemal. Započúvajme sa: hlas sa mu občas láme a zhrubne. V konečnom dôsledku to vyzerá, že je zlátaný z rovnako hrubého súkna ako Marcheret.

Tento dojem sa nám potvrdí, keď ich oboch pozorujeme na záver večerného stolovania. Sedia bok po boku, tvárou k otcovi, z ktorého vidno len zátylok. Marcheret buráca. Krv mu vystupuje do líc. Aj Murraille zvyšuje hlas a jeho prenikavý smiech prekrýva ten Marcheretov, ktorý je skôr hrdelný. Navzájom sa doberajú a uštedrujú si riadne buchnáty. Zavládlo medzi nimi sprisahanectvo, ktorého dôvod nevieme určiť. Museli by sme s nimi sedieť pri stole a strážiť každé ich slovo. Sem-tam čosi zachytíme, neúplné, neusporiadané čriepky. Práve sa tajne radia hlava pri hlave, ich šepot sa stráca v rozľahlom priestore opustenej jedálne. Surové svetlo bronzového lustra dopadá na stoly, drevené obklady, na príborník v normanskom štýle i na jelenie či srnčie hlavy visiace na stenách. Na trojicu mužov sadá ako vata a tlmí ich hlasy. Ani stopy po tieni. Okrem otcovho chrbta. Ťažko povedať, prečo sa mu svetlo vyhýba. Jeho zátylok sa však v odleskoch lustra rysuje tak jasne, že zbadáte aj drobnú ružovú jazvičku uprostred šije. Máte dojem, akoby krk nastavoval

pod sekeru neviditeľného kata. Visí na každom ich slove. Naťahuje sa k nim; hlavy oddeľuje len na pár centimetrov. Ešte kúsok a jeho čelo sa prilepí k Murraillovmu či Marcheretovmu. Avšak, len čo sa k nemu otcova tvár priblíži viac než treba, Marcheret mu zovrie líce medzi palec a ukazovák a pomalým pohybom mu ho skrúca. Otec sa chce odtiahnuť, Marcheret však nepustí. Niekoľko minút ho takto drží a zosilňuje tlak prstov. Niet pochýb, že otec pociťuje ostrú bolesť. Na líci mu ostane červená stopa. Zľahka si k nej prikladá ruku. Marcheret mu vraví: „Však ja ťa odnaučím zvedavosti, Chalva…“ A otec: „Áno, Guy… Dobre hovoríš, Guy…“ a usmieva sa pri tom.

Grève prináša digestívy. Pohybuje sa obradne a jeho škrobený prejav kontrastuje s trojicou rozvalených chlapov i ženy v ich spoločnosti. Murraille, brada v dlani, slza v oku, pôsobí, akoby sa úplne opustil. Marcheret si povolil uzol na kravate a zvalil sa do operadla tak, že stolička ledva stojí na dvoch nohách. Každú chvíľu hrozí pád. Čo sa týka môjho otca, ten sa k nim naťahuje tak úporne, až sa temer celou hruďou dotýka roviny stola, a stačilo by doňho brnknúť, aby sa roztiahol medzi všetok ten riad, čaše a príbory. Posledné zrozumiteľné slová prednáša ťažkým hlasom Marcheret. Po chvíli však aj on už len chrochce. Spôsobila to príliš sýta večera (vždy si objednávajú mäsové a divinové chody s výdatnými omáčkami) alebo prehnané pitie (Marcheret trvá na hutných predvojnových burgundských), že sa ocitli v stave

takéhoto otupenia? Za ich chrbtom vznešene stojí nehybný Grève a utrúsi na Marcheretovu adresu: „Ráčia milostivý pán gróf ešte trocha alkoholu?“, pričom zdôrazňuje každú slabiku ‚milostivého‘ pána grófa. Odpoveď vyslovuje ešte dôraznejšie: „Ako ráčia, *pán gróf*.“ Chce nebodaj Marchereta umravniť a pripomenúť mu, že ozajstný šľachtic by sa nikdy nemal takto spúšťať?

Nad strnulou postavou Grèva vyrastá zo steny srnčia hlava ako siréna na prove lode a s dokonalou ľahostajnosťou sklených očí si prehliada Marchereta, Murrailla i môjho otca. Parohy vrhajú na strop gigantickú spleť tieňov. Svetlo zrazu zoslablo. Pokles napätia v elektrickej sieti? Ležia tam rozvalení, pohlcuje ich prítmie. Opäť máte dojem, že hľadíte na starú fotografiu, až kým sa Marcheret zdvihne, ale tak prudko, že vrazí do hrany stola. V tej chvíli sa všetko vráti do normálu. Luster a nástenné svietidlá sa opäť rozžiaria. Nikde ani tieň. Žiadne šmuhy. Aj najmenšie predmety sa rysujú s takmer neznesiteľnou presnosťou. Ochabnutosť vystriedali ostré a rozhodné pohyby. Aj otec sa vzpriami ako pri povele „pó-zor!“.

Očividne mieria k barovému pultu. Kam inam? Murraille, cigareta v ústach, priateľsky kladie ruku na plece môjho otca a čosi mu hovorí, akoby potvrdzoval niečo, čo už spolu prebrali.

Chvíľu stoja pár metrov od baru, kde Marcheret už zaujal miesto. Murraille sa dôverne skláňa k môjmu otcovi a rozpráva sebavedomým tónom človeka, ktorého ponuke nie je možné odolať. Otec

prikývne a on ho potľapká po pleci, akoby už konečne boli dohodnutí.

Všetci traja zasadnú k baru. Maud Gallas pustila rádio celkom potichu, ale vždy, keď sa jej niečo zapáči, otočí gombíkom prístroja a zvýši hlasitosť. Čo sa týka Murrailla, bude venovať veľkú pozornosť správam o dvadsiatej tretej hodine, ktoré do poslucháčov suchým hlasom vtĺka známy spíker. Vysielanie ukončí oficiálna znelka. Smutná, naoko nevinná malá nočná hudba.

Nadlho zavládlo ticho, ale už sa púšťajú do spomienok, delia sa o svoje tajomstvá ako na spovedi. Marcheret hovorí, že vo svojich tridsiatich šiestich rokoch je kaput, a sťažuje sa na svoju maláriu. Maud Gallas spomína na večer, keď do šantánu *Beaulieu* vkročil v uniforme a cigánska kapela na jeho počesť ťahavo zašmidlala *Hymnu legionárov.* Pred vojnou bola každá noc krásna, povedala ironicky a rozmačkala cigaretu. Marcheret zdvihne zrak, pokúša sa na ňu zaostriť a vyhlasuje, že on sa na vojnu môže vysrať. Že je mu jedno, či bude ešte horšie. A že on, Guy, François, Arnaud de Marcheret, gróf d'Eu, nepotrebuje, aby ho ktokoľvek poučoval. Jediná vec, ktorá ho zaujíma, je „šampanské, čo mu perlí v pohári", a hneď ním zámerne pokrstí výstrih Maud Gallas. Murraille zasiahne: „No tak, no tak…" Nie, kdeže, jeho priateľ zďaleka nie je kaput. A vôbec, čo je to vlastne za výraz, „kaput"? Čo? Nič! Vyhlasuje, že jeho drahý priateľ má ešte pred sebou úžasné roky. Okrem toho, môže počítať s tým, že „Jean Murraille" mu bude vernou oporou.

Mimochodom, vari on sám, „Jean Murraille“, váhal čo i len chvíľku prisľúbiť ruku vlastnej netere práve jemu, grófovi Guyovi de Marcheret? Čo? Vydal by vlastnú neter za niekoho, kto je kaput? Čo? Obracia sa k ostatným, akoby chcel vidieť, či sa niekto odváži tvrdiť opak. Čo??? Aký lepší dôkaz dôvery a priateľstva od neho čakajú? Kaput? Čo tým chce kto povedať, „kaput“? Byť „kaput“ znamená… Nedopovie. Nevie ten výraz definovať a krčí ramenami. Marcheret ho pozorne sleduje. Ak to Guyovi neprekáža, zvolá Murraille po chvíli, akoby ho niečo osvietilo, za svedka mu pôjde Chalva Deyckecaire. Murraille ukáže na môjho otca, ktorého tvár sa rozžiari bezmedznou vďačnosťou. Svadba bude o dva týždne v hoteli Clos Foucré. Prídu priatelia z Paríža. Rodinná oslavička, ktorou spečatia svoje partnerstvo. Murraille-Marcheret-Deyckecaire! Traja Mušketieri! A vôbec, všetko klape! Marcheret nemá žiadne dôvody robiť si starosti. „Doba je mizerná“, ale „peniaze sa len hrnú“. A rysujú sa ďalšie projekty, „jeden zaujímavejší ako druhý“. Guy bude poberať podiel na zisku. „Rovno do kešene!“ Cink! Pán gróf pije na Murraillovo zdravie (je to celé trochu zvláštne: Murraille od neho nie je starší ani o desať rokov…) a vyhlasuje, že si Annie Murraille vezme s radosťou, lebo má „ten najbelostnejší a najhorúcejší zadoček v Paríži“.

Maud Gallas sa zobudila a spýtala sa ho, aký má pre svoju nastávajúcu svadobný dar. Strieborný norkový kožuch a dva tučné náramky z masívneho zlata, čo ho stálo „šesť miliónov *cash*“.

Práve dovliekol z Paríža kufor napchaný zahraničnými valutami. A chinínom. Svinská malária.

– To máš teda pravdu, je to svinstvo, vraví Maud.

Kde spoznal Annie Murraille? Ako prosím? Annie Murraille? Ha! Kde ju spoznal! V jednej reštaurácii na Champs-Élysées, počkajte, *Chez Langer*. Keď sa to tak vezme, Murrailla vlastne spoznal vďaka jeho neteri! (Vybuchne smiechom.) Hneď si padli do oka a zvyšok večera strávili spolu v *Le Poisson d'Or*. Pustí sa do podrobností, zamotá sa, znova nájde niť príbehu. Murraille, ktorý ho sprvu pobavene sleduje, sa vracia k rozhovoru, čo počas večere načali s mojím otcom. Maud trpezlivo načúva Marcheretovmu rozprávaniu, ktoré sa postupne drolí na opilecký blábol.

Otec súhlasne pokyvkáva hlavou. Vačky mu pod očami opuchli a ešte viac zvýraznili dojem, že je extrémne vyčerpaný. Akú presnú úlohu plní po boku Murrailla a Marchereta?

Hodina pokročila. Maud Gallas zhasla veľkú lampu, tú pri krbe. Jasný signál, že nastal čas poberať sa. Miestnosť ožarujú už len dve nástenné lampičky s červenými tienidlami na zadnej stene a môj otec, Murraille a Marcheret sa opäť noria do prítmia.

Za barom ostáva malá osvetlená zóna, uprostred ktorej nehybne stojí Maud Gallas. Počuť Murraillov šepot. A čím ďalej neistejší hlas Marcheretov. Ten sa zosúva z taburetu ako žok, v poslednej chvíli sa spamätá a zachytí sa o Murraillovo rameno, aby sa

neroztiahol. Tackavo zamieria k východu. Maud Gallas ich sprevádza až k dverám. Marcheret na vzduchu ožije. Povie Maud Gallas, že ak sa bude cítiť osamelo, moja tučinka Maud, vraj stačí, aby mu zavolala, Murraillova neter má síce najbelostnejší zadoček Paríža, ale že jej stehienka – stehienka Maud Gallas – „ukrývajú najväčšie tajomstvo okresu Seine-et-Marne“. Ovinie jej rukou pás a začína ju ohmatkávať, ale Murraille sa mu postaví do cesty a robí pri tom: „Ccc… ccc…“ Maud Gallas sa vracia dovnútra a zavrie za sebou.

Trojica sa ocitla na hlavnej ulici dedinky. Po oboch stranách ťažké, spiace domy. Murraille s mojím otcom idú popredu. Tretí chrapľavo nôti piesenku *Parlami d'amore, Mariù*. Jedny z okeníc sa pootvorili a vyklonila sa akási hlava. Marcheret sa do zvedavca raz-dva pustil, zatiaľ čo Murraille sa rovnako rýchlo snažil svojho budúceho „synovca“ upokojiť.

Posledný dom po ľavej ruke, priamo na hranici lesa, je „Villa Mektoub“. Vyzerá ako kompromis medzi bungalovom a poľovníckym zámočkom. Veranda pozdĺž celého priečelia. Názov „Mektoub“ vybral Marcheret ako spomienku na Légiu. Brána je olíčená vápnom. Na jednej z verají je pripevnená mosadzná tabuľka a na nej švabachom vygravírované slová „Villa Mektoub“. Marcheret dal celý park obohnať latkovým plotom z teakového dreva.

Pred vchodom sa rozdelia. Murraille uštedrí môjmu otcovi buchnát a povie mu: „Dovi zajtra, Deyckecaire.“ Marcheret prihodí: „Dovi, Chalva!“